

Magistrát hlavního města Prahy
Odbor památkové péče
Mgr. Jiří Skalický, ředitel
Jungmannova 35
110 00 Praha 1, Nové Město

Váš dopis zn. | ze dne S-MHMP 908647/2015/ 27. 5. 2015
Naše č.j. NPÚ-310/40343/2015
Spisový znak 820.1
V Praze dne 7. 7. 2015

**Pražská památková rezervace, památka UNESCO, Nové Město, Mikulandská 5, č.p. 134/II., Praha 1:
Dostavba, vestavba a přestavba objektu na inovační technologické a výzkumné vzdělávací centrum
Vysoké školy umělecko průmyslové**

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze (dále NPÚ ÚOP HMP) obdrželo dne 28. 5. 2015, podle ustanovení § 14 odst. 2 a 7 zák. č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, žádost o vyjádření k záměru Dostavby, vestavby a přestavby objektu č.p. 134/II. v Mikulandské ul. č. 5, Praha – Nové Město na inovační technologické a vzdělávací centrum Vysoké školy umělecko průmyslové (dále VŠUP).

Dne 4. 6. 2015 požádalo NPÚ ÚOP HMP o součinnost Generální ředitelství NPÚ (č.j. NPÚ-310/41313/2015). Pro toto odborné vyjádření poskytlo NPÚ ÚOP HMP odborný podklad. K dispozici je také nálezořá zpráva o zjiřtovacím archeologickém výzkumu č. 8/2015, který realizoval NPÚ ÚOP HMP (T.Cymbalak).

Posuzovaným podkladem pro odborné stanovisko NPÚ byla dokumentace, předložená pro územní rozhodnutí (projektový ateliér UMPRUM, prof. Ing. arch. I. Kroupa, Ing. arch. J. Moravcová, Ing. arch. T. Zmek, nám. Jana Palacha 80, 116 93 Praha 1, 12. 2014, upravená verze bez datace). Tato dokumentace je návrhem dostavby, vestavby a přestavby objektu bývalé školy na inovační technologické a výzkumné vzdělávací centrum VŠUP.

Dnes na místě stojící školní budova (uliční a severní dvorní křídlo) byla postavena podle plánů Václava Nekvasila z roku 1892 jako německá státní reální škola, která patřila v Praze k nejstarším a kde vyučoval i Jan Neruda (jeho žákem byl i Jakub Arbes). Ze starší zástavby, zbudované po roce 1852, bylo ponecháno jižní a západní dvorní křídlo. K velkým stavebním zásahům došlo roku 1949 při přestavbě objektu pro potřeby Výzkumného ústavu pedagogického podle plánů Václava Vondrářka. Roku 1956 byly změněny dispozice a vyztuženy stropy v zadním dvorním křídle, v letech 1991-92 byly provedeny úpravy změn dispozic pro základní školu podle projektu Jana Kerela a Zdeňka Hölzera. Řadová čtyřkřídla budova je vystavena kolem obdélneho dvora. Uliční křídlo je trojtraktové. Hlavní dvoupatrová fasáda je šestnáctiosá se středním rizalitem na šíři šesti os, ukončeným atikou, po stranách sloupky se segmentovými štítky, v jejichž vrcholu jsou koule. V přízemí je fasáda bosovaná (střídá se pás s hladkou a hrubě nahozenou omítkou), ve třetí ose zleva i zprava umístěny portály v edikulách z tříčtvrtěsloupů a průběžných říms, nad vchodem vytažené, v portálech dvoukřídla vrata s půlkruhovým nadsvětlíkem (pravá vrata jsou původní, levá novodobá). Vřechna okna jsou vsazena v řambránách, v risalitu jsou rámována pilastrovými edikulami se segmentovými a trojúhelnými frontony. Okna přízemí mají zdůrazněný hlavní klenák, v 1. patře trojúhelné frontony a hladké podokenní výplně, ve 2. patře přímé nadokenní římsy. Po jižní straně navazuje na uliční křídlo kolmo dvoupatrové dvorní křídlo, kterým se v přízemí projíždí do dvora a nad větší částí je v 1. patře sál. Severní dvorní křídlo je rovněž kolmé na uliční křídlo a je dvoupatrové dvoutraktové. S uličním křídlem je

rovnoběžné západní dvorní třípatrové dvoutraktové křídlo, se schodištěm ve zlomu křídel. Za tímto křídlem je zahrada se školním hřištěm a přízemním přístavkem, vše je uzavřeno ohradní zdí s nikami. Dvorní fasády jsou hladké. Objekt je podsklepen. Vestibul v pravé části uličního křídla je zaklenut zčásti valeně, zčásti křížovou klenbou. V levé části uličního křídla vede valeně zaklenutý průjezd. Dřevěné krovy nad jednotlivými křídly jsou tvořeny složitými soustavami tesařských konstrukcí (uliční a severní křídlo vaznicová soustava se stojatými stolicemi, západní a jižní křídlo vaznicová soustava s ležatými stolicemi z doby výstavby objektu).

Památková hodnota objektu spočívá v jeho kvalitním architektonickém, výtvarném a materiálovém řešení a zejména v jeho začlenění do složitého historického urbanistického celku Nového Města, jehož počátky sahají do raného středověku. Budova je přechodový vývojový článek k dochované starší urbanistické struktuře okolí, která je nyní ovlivněna i zásahy moderní architektury. Objekt je dokladem složitě historického vývoje daného území, střetu různých historicky významných slohových období a jejich architektonického i tvaroslovného výrazu. Je dokladem kontrastu hmotového i výškového, který je základním a charakteristickým znakem Pražské památkové rezervace a těžištěm památkových hodnot, pro které byla zapsána na Seznam památek Světového dědictví UNESCO. S ohledem na nálezy v okolí i na místě samotném je areál významnou archeologickou lokalitou. Objekt je předmětem památkové ochrany jako celek - tedy jeho historická hmota a exteriérové pojetí fasád včetně všech autentických historických prvků a detailů (Nedílnou součástí památkové hodnoty objektu jsou i dochované řemeslné prvky a detaily fasád: většina dřevěných špaletových oken, hlavní domovní vstupní dveře, vše z doby výstavby objektu v roce 1892). V objektu jsou dále zachovány další stavební konstrukce (zdivo, klenby, stropy, krov), pocházející z jednotlivých etap výstavby jednotlivých křídel.

Škola není kulturní památkou zapsanou do Ústředního seznamu kulturních památek ČR, ale je památkově chráněna z titulu své polohy na území Pražské památkové rezervace. V rámci rezervace je součástí statku zapsaného na Seznam památek Světového dědictví.

Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o stavbu nacházející se na území Pražské památkové rezervace (PPR), vztahuje se na stavební úpravy této stavby ustanovení nařízení vlády č. 66/1971 Sb., o památkové rezervaci v hlavním městě Praze, ze dne 21. 7. 1971. Památková rezervace v hlavním městě Praze, představující historické jádro Prahy, byla v roce 1992 zařazena do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Předmětem památkové ochrany jsou na území PPR, kromě kulturních památek, zapsaných do Ústředního seznamu kulturních památek ČR rovněž stavby a plochy, které nejsou nemovitými kulturními památkami, ale které vykazují památkové nebo urbanistické hodnoty dotýkající se vnější architektury. Soudobými vstupy do stávající historické zástavby rezervace nesmí být narušena objemová a prostorová skladba historických objektů a poškozeno prostředí PPR. Pro stavební úpravy nechráněných objektů a jejich souborů v PPR se v § 3 odst. 1 písmeno a) citovaného nařízení vlády stanoví podmínka, že cit.: „*musí být řešeny a prováděny se zřetelem k trvalému zabezpečení jejich hmotné podstaty, k jejich přiměřenému společenskému využití a dalšímu zhodnocování výtvarných a dokumentárních funkcí*“. Pro novou výstavbu a vnější úpravy nechráněných objektů v PPR se v § 3 odst. 1 písmeno b) citovaného nařízení vlády stanoví podmínka, že cit.: „*musí dbát architektonických vztahů ke kulturním památkám a jejich souborům, navazovat na jejich objemovou a prostorovou skladbu i prostředí a dotvářet jejich celky přiměřenými prostředky současné architektonické tvorby*“. Pro provádění veškerých terénních úprav i staveb dopravních, vodohospodářských, energetických, telekomunikačních, podzemních a inženýrských sítí v PPR se v § 3 odst. 1 písmeno c) citovaného nařízení vlády stanoví podmínka, že cit.: „*nesmí narušovat její prostředí a ohrožovat jednotlivé kulturní památky*“.

Mezinárodní charta pro záchranu historických měst, ICOMOS, Washington 1987 (viz. článek 2 odstavec c: ú definuje hodnoty, které je třeba uchovat. Jsou to - historický charakter města a soubor materiálních a duchovních prvků, které představují jejich obraz, zvláště: forma a vzhled budov (interiér a exteriér), jak jsou definovány svou strukturou, objemem, stylem, měřítkem, materiály, barvou a výzdobou. Každý zásah do těchto hodnot by poškozoval autentičnost historického města.

Z těchto výchozích hledisek je nutno přistoupit k hodnocení konkrétního záměru VŠUP. Ten byl již posuzován NPÚ ÚOP HMP a shledán z pohledu památkové péče jako nepřipustný (č.j. NPÚ-311/7994/2015). Tento záměr byl také předložen jednání Vědecké rady generální ředitelky Národního památkového ústavu, a to na jejím zasedání dne 12. 2. 2015. Záměr nebyl v tehdy předkládané podobě tímto grémiem přijat a bylo doporučeno snížení navržené kapacity a míry zásahu do stávající architektury, které by mělo vytvořit prostor k většímu respektu k historické hmotě a dispozici stavby. Členové vědecké rady podpořili přítomnost Vysoké školy uměleckoprůmyslové v historickém centru Prahy, stejně jako navržené využití areálu č.p. 134/II v Mikulandské ulici pro technologickou budovu VŠUP. Možný a vítaný je i dialog historické budovy se současnou architekturou. Členové vědecké rady se domnívají, že při snížení kapacity je možno docílit výsledku, který zhodnotí dosavadní kvality objektu a zapojí je integrálně do nového architektonického celku.

Nově předkládaná dokumentace pro územní řízení (Projektový ateliér UPRUM, prof. Ing. arch. Ivan Kroupa, Ing. arch. Jana Moravcová, Ing. arch. Tomáš Zmek, 12. 2014) je stejně označená a datovaná jako předcházející dokumentace, ke které se NPÚ ÚOP HMP vyjadřoval ve svém odborném vyjádření pod č.j. NPÚ-311/7994/2015, ze dne 24. 2. 2015, ale výkresy se v jednotlivých podlažích odlišují v rámci dispozičního řešení a zásadně je rozdílné řešení od 4. NP výše včetně střešních ploch. Nyní předložený návrh zejména upravuje střešní plochy nad uličním i dvorním křídlem a navrhuje zachování některých dalších autentických částí stavby, jako jsou sklepy uličního traktu. I takto upravený projekt však stále představuje razantní zásah do podstaty objektu na území Pražské památkové rezervace a vyžaduje úpravy.

S ohledem na výše uvedené Národní památkový ústav, jako odborná organizace památkové péče, považuje záměr dostavby, vestavby a přestavby objektu Nové Město, Mikulandská 5, č.p. 134/II, Praha 1, na inovační technologické a výzkumné vzdělávací centrum VŠUP za přípustný při splnění následujících zásadních podmínek:

- 1. Bude upravena střecha směrem do Mikulandské ul., a to způsobem, který bude lépe reflektovat stávající hodnoty střechy objektu, zejm. co se pohledu z Mikulandské ul. týká. Konkrétní architektonické řešení musí respektovat stávající sklon střechy včetně výšky hřebene.**
- 2. Dojde k přehodnocení té části projektu, která likviduje cenné archeologické terény, a to v prostoru stávajícího dvora čp.134/II. Archeologické terény, dochované ca. v rozsahu -3 m od stávající nivelety povrchu, musí být ponechány ve své původní poloze. Tyto terény obsahují autentické archeologické nemovité a movité nálezy mimořádné hodnoty, které jsou dle platné legislativy zejm. majetkem hlavního města Prahy (§23a zákona č.20/1987Sb.).**

Zdůvodnění:

Posuzování předložené dokumentace je nahlíženo pohledem památkové péče hájící veřejný zájem na ochranu kulturního dědictví. V rámci tohoto veřejného zájmu je třeba vzít v úvahu i veřejnou vzdělávací funkci vtělenou do plánované obnovy a přestavby domu, který není kulturní památkou, ale nachází se na území s plošnou památkovou ochranou, v rámci kterého je chráněn. Veřejná vzdělávací funkce přispěje k žádoucímu oživení dané lokality historického jádra města Prahy. Lze tedy konstatovat, že se jedná o adaptaci a využití chráněného statku s ohledem na potřeby současného života, jak o něm hovoří článek 11 Úmluvy o ochraně architektonického dědictví. VŠUP je veřejnou institucí a její působení v rámci Nového Města je třeba vnímat jako pozitivní prvek současného života. Přípustná míra zásahu do historických struktur musí být posuzována vždy dle konkrétní situace s přihlédnutím k celkovému vývoji v okolí.

Ad. podmínka č. 1

Střecha spoluvytváří architektonickou podstatu objektu, je nedílnou součástí jeho architektonické kompozice. Má hodnotu historického dokumentu a podílí se na vytváření charakteristického reliéfu střešní krajiny Nového Města. Architekturu střechy směrem do Mikulandské ulice je nutné posuzovat ve vztahu k navazující, měřítkově mnohem drobnější, historické zástavbě této části Nového Města. Je nutné brát v úvahu nejen vazbu na probíhající novostavbu v areálu sousedního Schönkirchovského domu č.p. 135/II, ale také na navazující drobnější historické objekty v okolí a charakter jimi tvořeného prostředí. Z tohoto

konstatování plyne nutnost zásadní změny zastřešení, zejm. směrem do Mikulandské ulice, a to tak, aby lépe navazovaly na původní řešení, které představuje zásadní hodnotu v rámci celé památkové rezervace. Jde zejména o hmotovou a výškovou různorodost zástavby Prahy, vzniklou v různých obdobích vývoje architektury i městského urbanismu. Je třeba zohlednit i pohledy z ulic Ostrovní, Opatovické a Voršilské i z vyšších pater Národního divadla.

Ad. podmínka č. 2

Z pohledu péče o archeologickou část kulturního dědictví ČR, které je chráněno dle platné legislativy, lze konstatovat, že se jedná nade vši pochybnost o významnou archeologickou lokalitu, což prokázal zjišťovací archeologický výzkum č. 2015/08. O předběžných výsledcích tohoto výzkumu byla podána VŠUP zpráva dne 14. 4. 2015 (č.j. NPÚ-311/27917/2015) a nálezová zpráva o provedení zjišťovacího výzkumu byla předána dne 11. 5. 2015 (č.j. NPÚ-311/35137/2015), projektovému týmu jsou tedy výsledky známé. Lze shrnout, že se jedná o místo, které v minulosti bylo dotčeno rozsáhlými stavebními pracemi souvisejícími s realizací renesančního/barokního paláce a následnou výstavbou současného objektu školy. Jak starší stavební aktivita (pravděpodobně 17. století), tak mladší (závěr 19. století) stavební zásahy odstranily gotické stavební nadzemní konstrukce původních měšťanských domů, včetně složitých a v rámci Nového Města pražského hodnotných struktur antropogenního nadloží. Během zjišťovacího archeologického výzkumu NPÚ ÚOP HMP č. 2015/08 byly ve sklepních prostorech současné budovy registrovány pouze nepatrné reliktů původních středověkých situací. **Dvůr objektu č.p. 134/II naopak reprezentuje z pohledu archeologického potenciálu lokality nejhodnotnější plochu**, která obsahuje celkový průřez dějinným vývojem lokality a to i v širším kontextu nejbližšího okolí (statigrafie archeologických terénů dosahuje místy až 3 metry). V průběhu zjišťovacího archeologického výzkumu NPÚ ÚOP HMP č. 2015/08 byly zde ve čtyřech bodových sondách objeveny archeologické situace, dokazující nepochybně počátky souvislého osídlení území této části Nového Města, které lze bezpečně spojovat se starobyloou, raně středověkou osadou Opatovice. Následný vývoj oblasti dokládá mohutné zvrstvení, náležející vrcholnému středověku, jenž je dokladem počátků a následného vývoje Nového Města, založeného císařem Karlem IV. (1348). Mladší pozdně středověké a novověké situace pak potvrzují kontinuitu a pestrost místního osídlení jak ho známe z výpovědí archivních pramenů. Podle nejnovějších zjištění archeologického výzkumu (č. 2015/08) **plochu dvora charakterizuje mimořádně pozitivní míra dochování archeologických situací**. Ve srovnání s podsklepenou částí současného objektu č.p. 134/II jde o poměr 10:0,01. Sledovaná stratigrafie, množství a pestrost nálezů hmotné kultury poukazují, že z pohledu archeologické památkové péče právě **plocha dvora představuje nejvíce hodnotnou část parcely**. Ve smyslu tzv. Maltské konvence (99/2000Sb. m.s.) je nutné chápat požadavek zachování archeologického dědictví v prostoru dvora jako relevantní hledisko k posouzení navrhovaného rozsahu výkopů. Jediné přijatelné řešení je redukce zásahů do historických terénů tak, aby projekt a realizace respektovaly nejcennější části archeologického kulturního dědictví v jeho původním uložení, tj. v zemi. Tímto prostorem je plocha dvora č.p. 134/II. Z rešerše stavu archeologických terénů, které Národní památkový ústav provedl, na základě informačních zdrojů o archeologickém potenciálu této části Pražské památkové rezervace, plyne nade vši pochybnost, že toto místo je unikátně dochovaným archeologickým nálezem také v širším měřítku Nového Města.

Závěr:

Projekt upravuje však vnitřní dispozici, částečně změněnou již úpravami po druhé světové válce. Z neorenesančního objektu obráceného do ulice Mikulandské ponechává původní fasádu, kterou nově člení diskutabilní štíhlý zářez do fasády na celou výšku stavby vyznačující nový vstup do budovy školy. V interiéru projekt zachovává původní točité schodiště, hlavní tříramenné schodiště s navazujícím vestibulem však ruší. Nejvýznamnější zásah představuje zastřešení vnitřního dvora, kde vzniká veřejně přístupná dvorana. Značně rušivým zásahem, pohledově exponovaným z ulice Mikulandské, je nové pojetí střechy, kdy namísto tradiční sedlové s pálenou krytinou vzniká robustní moderní nadstavba posazená s mírným odskokem na stávající korunní římsu.

Území pražské památkové rezervace je územím pod dlouhodobým tlakem na maximální zastavění dosud volných ploch zejména developerskými aktivitami. VŠUP představuje veřejnou instituci, jejíž působení je v místě žádostí. Lze konstatovat, že rozsah funkcí, které sem VŠUP chce soustředit je mimořádný. Celý záměr

by z tohoto hlediska i po úpravě zasloužil redukci, což vyjádřila ve svém stanovisku i Vědecká rada generální ředitelky Národního památkového ústavu, která vítá dialog současné architektury s historickou stavbou a dovede si představit její výrazný a plnohodnotný architektonický vstup, který zohlední novou funkci objektu, ale historická stavba musí být v tomto dialogu rovnocenným partnerem, nikoliv formálně zachovávanou kulisou. Vědecká rada je přesvědčena, že předpokladem úspěšného nalezení řešení vyhovujícího potřebám investora i ochraně architektonického dědictví je snížení navržené kapacity, které vytvoří prostor k většímu respektu k historické stavbě.

Z pohledu zachování základních hodnot v území je navržený záměr již překračuje hranici toho, co je ještě akceptovatelné. V průběhu realizace finální dokumentace je žádoucí, aby žadatel k výše uvedeným podmínkám přihlédl.

S pozdravem

Ing. arch. Naděžda Goryczková
Generální ředitelka Národního památkového ústavu

Na vědomí:
NPÚ ÚOP HMP